

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

pouk letos odpade na teh šolah že 5. julija in naj se ta dan daruje sklepna maša in razdele izpričevala.

Politiški pregled.

* Češki socialni demokratje napram aktualnim političnim vprašanjem. Češki socialni demokrat dr. Soukup je v pogovoru z nekim češkim novinarjem takole označil stališče češke socialne demokracije napram drugim češkim strankam: Kakor razredna stranka ne more socialna demokracija stopati v kombinacije z drugimi strankami, ki se protivijo izpremembi sedanega družabnega reda ne le v političnem, ampak tudi v gospodarskem pogledu. Samo ob sebi umevno pa je, da v vseh skupnih vprašanjih, tičočih se šole, jezika in oblasti, v kulturnih vprašanjih in v stvarih jezikovne in narodne enakopravnosti, socialna demokracija kakor doslej, stori vse, kar je v njeni moči, da omogoči izvedenje teh principov. — Nadalje je podal dr. Soukup važno izjavo, da bi po ustanovitvi enotnega češkega kluba politične razmere postale enostavnejše in to pomenilo izvajanje političnih zapovedi politične pameti. Dokler se meščanske stranke ne zavedo, da politična situacija nikakor ne sme biti cilj zase in vsaka opozicija mora v svojih konsekvencah pomenjati boj za moč v državi, dotlej ni resno misliti na to, da bo politika čeških meščanskih strank prišla do primerne vpliva v tej državi, na katero smo navezani z vsjo svojo narodno in politično eksistenco. — Končno se je dr. Soukup izrekel za parlamentarno večino, v kateri bi bili udeleženi vsi narodi države in ki bi pomenjala koncentracijo vseh večinskih strank v njej zastopanih narodov.

* Militarizem v zraku. V vojaških krogih resno zatrjujejo, da bo vojni uprava v proračunu za leto 1915. zahtevala kredit za šest Zeppelinovih vojaških zrakoplovov, ki bodo tako urejeni, da bo na vsakem veliko število strojnih pušk. Bajje bodo zrakoplovi razdeljeni na sedeča mesta: Dunaj, Praga, Lvov, Inomost, Budimpešta in Sarajevo.

* Poljaki balkanskim Slovanom. Odlični Poljaki so poslali jugoslovanskim univerzam, odličnim vladnim krogom in glavnim listom v Beogradu in Sofiji naslednjo spomenico: Še vedno polni veselja in navdušenja, ki so ga provzročile velikanske zmage balkanskih Slovanov v srcih Poljakov, čujemo z žalostjo, da so se pojavili med zavezniki spori. Ali ne spominja žalostna zgodovina poljska naših balkanskih bratov, da zmaga ni vse, temveč da je treba sloge, da se je sme nuditi sovražniku priložnost veseliti se slovanske nesloge?! Če sta Francija in Španija po sporih zaradi Maroka sklenili zvezo, kaj naj razruši zvezo onih Slovanov, ki so skupno premagali svojega tlačitelja? Naravna pamet, skupne koristi, skupna slava zahteva to. Vaša sloga je vaša in naša moč. Evropa gleda na vas. Vi jo boste prisilili, da vas občuduje v miru in v vojni.

* Zmaga naprednih strank. Iz Brna poročajo: Dne 15. t. m. so se vršile ožje volitve v splošni kuriji. Dočim je pri prvih volitvah kazalo, da bodo dosegli češki klerikalci veliké uspehe, so bili na čeli črti popolnoma poraženi. Izvojenji so bili v vseh okrajih napredni kandidati, tako da je v splošni kuriji izid volitve v čeških okrajih sledeči: socialni demokratje 7 (+ 2), klerikalci 5 (- 2), naprednjaki 2 (+ 0). Boj je bil silno hud in udeležba naravnost velikanska. Diferenca pri glasovih je bila jako majhna, pri 20.000 komaj 100 glasov večine.

Obrambni vestnik.

** Liberalci in klerikalci proti »Učiteljski Tiskarni«! Sovražstvo razdružuje, sovražstvo pa tudi združuje. To zadnje trditev dokazuje gonja, ki so jo z isto vne- mo začeli ljubljanski liberalci in klerikalci, eni v »Slovenskem Narodu«, drugi v »Slovincu«. O »Slovincu« je to umljivo, to smo imeli že večkrat priliko povedati. »Slovenec« sovraži napredno učiteljstvo iz vseh duš svojih založnikov, urednikov in protektorjev. Njegovi ljudje so že lagali v svet, da je »Učiteljska tiskarna« ustavila plačila. Hoteli so kratkoma naš zavod ubiti! Laž pa ima kratke noge, in tako niso klerikalci nič izdatnega opravili,

samo da so se s pomočjo uglednega učitelja Smrdela na splošno znan »pošten« način polastili vzorcev šolskih tiskovin. — Nekateri gospodje, ki ne sede samo v redakciji »Slovenskega Naroda«, ampak so tudi v upravnem odboru »Narodne Tiskarne«, kuhajo zavist in jezo proti »Učiteljski Tiskarni« od vsega početka. Zdaj izdaj bruhne njihov žolč na dan, da je toliko očitneje podan dokaz, da ne žele nič manj goreče od klerikalcev »Učit. Tiskarni« poginati! To se je pokazalo zopet zadnje dni, ko je bila tako mimogrede na dnevnem redu afera dr. Karla Trillerja. Ta je, kakor znano, v deželnem odboru glasoval za Šusteršičevo zaupnico, kar je v napredni javnosti zbudilo občé ogorčenje. »Slovenski Narod« ni o tem pisal ostre besede, tembolj pa je ogorčena napredna javnost obsojala dr. Trillerjevo kurtuazijo v »Dnevu«, ki je last »Učit. Tiskarne«. Ko je svoj čas »Slovenski Narod« udaril po naprednem učiteljstvu, nismo za to delali odgovorne »Narodne Tiskarne«, ki je lastnica lista, ker imamo toliko razuma, da vemo ločiti uredništvo kakega lista od tiskarne. Samo pri »Slovenskem Narodu« nimajo toliko razuma, zakaj strast in sovražstvo ubije vsako pamet, tudi liberalno! In tako ni »Slovenski Narod« pisal samo o »Dnevovih« — »svinjarijah«, nego je vehementno udaril tudi po »Učiteljski Tiskarni«, češ, da jo bo celo citiral pred pravi forum! Da, tako daleč je butnil liberalni dnevnik z zmedeno glavo, da se je prijžno spomnil celo tovariša L. Jelenc, ki ima sedaj z »Dnevom« in z »Učiteljsko Tiskarno« toliko opraviti, kolikor je na razvoju obojega zainteresovan kot neomajno napreden in značajan slovenski učitelj. Nič več! Zakaj tovariš Jelenc ni že eno leto več v upravnem odboru naše tiskarne! Ampak to ni liberalni hudobij nobena ovira! — Ni naša naloga, niti naš namen, da bi pretresali politično plat te afere. Nam zadošča konstatirati, da nimajo ljudje, ki tako streljajo iz uredništva liberalnega dnevnika, nobene socialne zavesti, ki bi morala brzdati strasti vsaj v takem slučaju, ko gre vendarle za strogo napreden zavod, ki ima do eksistence vsaj toliko pravice in do javnosti vsaj toliko dolžnosti kakor tovariši in tovarišice iz »Narodne Tiskarne«. Za nami stoje stotine kulturnih delavcev, ki so tudi nekaj že storili in še bodo za splošni razvoj in napredek našega naroda. In vsi ti si odločno prepovedujejo v imenu napredne stvari sploh, da bi jim zavist in slepota in sovražstvo posameznika ubijale in uničevale, kar so si sami z naporom in z velikimi žrtvami ustvarili na gospodarskem polju! Podpore od Vas ne pričakujemo nobene, ker vemo, da je ob taki sovražnosti nemogoča. — Dajte nam pa mir! Sami bomo delali tako, kakor se nam zdi za splošni in svoj blagor najbolje! Prej boste rabili Vi pomoči od nas, nego mi od Vas! Zato: mir! To je povedano predvsem na naslov gospoda Miroslava Malovrha!

** Brez srca! Ljubljanski dnevnik »Dan« je priobčil pretekle sredo tele vrste: »Učitelj Ivan Kovač, ki je bil za eno razpisanih mest v Spodnji Šiški edini in kar najbolje kvalifikovan prosilec, je bil pri zadnji seji deželnega šolskega sveta nedolžna žrtev naših fanatičnih klerikalcev, ki jim gre sovražstvo političnega nasprotnika tudi čez rodovinski prag. Učitelj Kovač je sin uboge družine. Oče, skromen rokodelc, mora s pičlimi zaslužki presvijati sebe, ženo in šest otrok, ki jim je usoda prizadajala vrhutega še to nesrečo, da leži mati že dlje časa bolna. Misli si moramo, s kakim hrepenenjem so pričakovali starši, da bi bil njih pridni sin imenovan za Sp. Šiško ter bi jim bil v oporo in uteho v njih žalostnih razmerah. Iz ljubezni do staršev je vrli sin tako neumorno delaven v šoli in izven šole, da bi staršem na ljubo dosegel svoj cilj. Pa ne! Dr. Lampetov strankarski fanatizem sega čez rodovinski prag ter ne pozna bridkih solza po pravici užaljenih staršev ter ne pridnosti in kvalifikacije prosilčeve zato — ker je »Sokol«! To je v nebo kričoč škandal, ki nima para v Avstriji in ne na Turškem!« — In dalje citamo v isti številki imenovanega lista: »Ta je Sokol, ta pa že ne bo imenovan!« Tako se je zadržal fanatični dr. Lampe pri zadnji seji deželnega šolskega sveta in je predlagal, da se služba v Sp. Šiški iznova razpiše. Prizadeti prosilec, učitelj Ivan Kovač, je prebil vse izpite z odliko, ima več postranskih izpitol, n. pr. iz stenografije, iz strojepisja, iz predmetov za trgovske šole in bo prav kmalu delal tudi izpit za meščanske šole, ima od

deželnega šolskega sveta pohvalni dekret za izvrstne učne uspehe in ga je krajni in okrajni šolski svet predlagal na prvem mestu za razpisano službo, a ni bil od klerikalne večine deželnega šolskega sveta samo zato imenovan v Sp. Šiško, ker je »Sokol in ne Slomškar ali »Orel«. Pozivljamo Slovensko Sokolsko Zvezo, da se zaradi tega nečuvenga slučaja, ki je edino mogoče na Kranjskem, pritoži na naučnega ministra, na ministra notranjih zadev in na ministrskega predsednika; češke državne poslance Sokole pa prosimo, da spravijo to škandalozno postopanje kranjskega šolskega sveta pred forum državnega zbora ter izposlušajo sistiranje tega strankarskega sklepa deželnega šolskega sveta. — Na to odgovarja »Slovenec« (št. 137 z dne 18. t. m. dobesedno tako: »Dejanja govore!« Ne le nad cesarja hočejo liberalni učitelji, ampak tudi nad naučnega ministra, nad ministrskega predsednika in slednjič nad celo Evropo. Tako grozi »Dan«, in sicer zato, ker nek Kovač ni dobil zaprošenega mesta v Šiški. Mi svetujemo, naj Kovač svoje lepo glasilo »Dan« vzame seboj, ko se bo pritoževal. Ko bo Evropa videla, kako se v »Danu« kvalificirajo »Danovci«, ste lahko gotovi, da se ne bo čudila, zakaj gotovi učitelji pri kompetencah propadejo. »Dejanja govore!« — v tem slučaju za evropski mir!« — »Slovenec« tudi s tem rovtarskim odgovorom kaže, da nimajo njegovi pisarji prav nič srca, da je list sam perfiden in hudoben, kakor da ga tiskajo na dnu pekla! — Razmere v deželnem šolskem svetu so sedaj take, da je nasvet »Dneva« popolnoma umesten in ga je tudi treba izvesti, pa naj se Lampe še bolj repenči! Dejanja naj govore pred vsem civilizovanim svetom, kaki brezsrčneži, tirani in skrunilci javne morale so kranjski klerikalci! Treba bo na dan še z novo brošuro!

Kranjske vesti.

—r— Ljubljanske učiteljske doklade in upravno sodišče. Deželni odbor je svoj čas na pritožbo Stefeta in Kregarja razveljavil sklep ljubljanskega občinskega sveta, da se razdeli 6000 K med ljubljansko učiteljstvo kot draginjska doklada. Upravno sodišče je pritožbo mestne občine zavrnilo, češ, da je zadeva pridržana prostemu predarku deželnega odbora in da ne spada v kompetenco upravnega sodišča. — Tako sta »krščanska« moža Štefe in Kregar požrla ljubljanskemu učiteljstvu 6000 K. Slomškova Zveza naj ju izvoli za častna člana!

—r— Izreden človek je vsekakor naš znani tovariš Anton Smrdel v Ljubljani. Spozna se na šolske tiskovine in tudi na slovensko literaturo. Dne 12. t. m. je govoril na mesečnem sestanku podružnice Slomškove Zveze za Ljubljano in okolico o slovstveni zgodovini v višjih razredih ljudske šole. Glasom poročila v »Slovincu« je ta izredni mož povedal, da vsebujejo šolska berila skoraj vse znamenitejšee pesnike novejšee dobe slovenskega slovstva, t. j. od Vodnikovih pa do današnjih dni. Razdelil je to slovstvo na pet dob: I. Prosvetljena (tudi predromantiška ali jožefinska) doba od leta 1765. do približno leta 1810. Romantiška doba od leta 1810. do leta 1848. III. Bleiweisova doba (tudi doba »Novic« in »Glasnika« ali doba narodnega prebujenja zvana) od leta 1848. do okrog leta 1870. IV. Stritarjeva doba od leta 1870. do leta 1895. V. Slovenska moderna doba od leta 1895. naprej. Poučarjal je, da ne sodijo v slovstveno dobo samo suhoparni životopisi, temveč opisi se mora predvsem doba, ki so v njej živeli pisatelji. — To Smrdelovo razlaganje je nekaj tako novega in izvirnega, da — recimo — dvornemu svetniku Levcu svetujemo, naj gre malo k Smrdelu v šolo (namreč v klop med učence), da se bo vsaj kaj naučil. Nemški nadzornik prof. dr. Svoboda pa naj vendar že odstopi, da pride Smrdel na njegovo mesto! Potem bomo vsaj zvedeli, kako se deli nemška literarna zgodovina! Zakaj ni več na Vrhniki enajste šole?!

—r— Brošura »Dejanja govore!« nevarna — avtomobilu. Nikar se ne smejte, zakaj to je gola resnica! Imenovana brošura ni vzela samo klerikalcem sape, ampak kmalu bi zadušila celo — žirovski avtomobil. Zgodilo se je to dne 12. t. m. Iz avtomobila, ki vozi med Škofjo Loko in Žirni, je neka grešna roka metala omenjeno brošuro. To je žirovskega kaplana

tako pogrelo, da je brz oznamil v »Slovincu« (št. 133), da bodo klerikalci takoj razdrobili in razmleli avtomobil in njegove gospodarje? Da se prepreči to hudo dejanje, brani v »Slovincu« avtomobil njegov šofer, ki pravi, da je ukazal izpredvodniku, »naj dotične tiskovine vrže vse v stran«, kar se je zgodilo že v Poljanah. »Ostalo je le še par papirjev med vrečami, kateri so bili z drugimi smetmi vred pometeni z avtomobila v Žireh.« No, hvala Bogu, čast avtomobila je rešena. »Dejanja govore!« so v Poljanski dolini, smeti so pa ostale v Žireh. Tako je ustrezno na vse strani — promet je zopet odprt!

—r— Med dvema stoloma. Iz novo-meškega okraja nam pišejo: Kaj vse se ne pripeti ali pripeti neznačaju! Ko je zavladal malo drugi duh, se je čutil neki tovariš, kakor mu je njegov značaj veleva, ter je izstopil iz našega okrajnega učiteljskega društva, misleč, da se bolj prikuži navzgor. — Imel je pa smolo! Izstopil je iz našega društva ter hotel postati Slomškar. Pa, o joj! Slomškarji ga niso hoteli sprejeti. Če možakar premisli, da tudi on ne bo sodnemu dnevu trobil, in da ima naše društvo v pravilih, da vsakemu umrlemu udu postavi nagrobni spominek, jo je prav pošteno polomil. Spomenika ne bo! Naše društvo, ki se mu je odpovedal, ga mu ne bo postavilo. Slomškarji pa, ki ga nečejo sprejeti in ne marajo zanj, ga mu menda tudi ne bodo postavili. Kdo tedaj? Ker nečem biti oseben, ne povem imena tega junaka, samo toliko povem, da Peter ni! Končno moram omeniti najnovejšo gonjo proti »Učiteljski tiskarni«! Ali so ljudje domišljivi? Kaj pravzaprav mislijo? Sama grožnja jih je in nič drugega. Šusteršič na dobiva zdaj od naprednjakov, zdaj od županstva šentviškega zaupnice. Nikogar pa ni, da bi rekel: »Če gospod deželni glavar ne toži dunajske Kamile, potem priznava nje očitnjanja, in vsi napredni poslanci bi morali odstopiti, saj je zdaj itak doba pri kraju!«

—r— Državni izpit usposobljenosti za poučevanje trgovskih predmetov na dvo-razrednih trgovskih šolah je pred dunajsko komisijo napravil Josip Gogala, sup-
plent na ljubljanski slovenski trgovski šoli.

—r— Vabilo k slavnostnemu zborovanju petindvajsetletnice ustanovitve učiteljskega društva za Postojnski šolski okraj, ki se vrši v Postojni v ljudski šoli, dne 3. julija 1913. Začetek ob 2. uri popoldne. Dnevni red: I. Slavnostni govor — nadečitelj Dragotin Česnik, 2. Udanostna izjava Njegovemu Veličanstvu — predlaga šolski vodja F. Juvánc, 3. Zgodovina učiteljskega društva — poroča nadečitelj Rudolf Horvat, 4. Razni slavnosti se tikajoči predlogi, oziroma navsveti, kateri se pa morajo tri dni pred slavnostnim zborovanjem doposlati predsedništvu. Po sklepu slavnostnega zborovanja se vrši na istem mestu redni letni občni zbor z občajnimi sporedom. K polnoštevilni udeležbi vabi vse znataine in neustrašene člane tovariše in tovarišice, kakor tudi vsa bratska društva odbor.

—r— Žiri. Pišejo nam: V nedeljo, 15. junija, smo imeli šolsko prireditev. Vzpo-
red je obsegal: pozdravni govor, igro »Lažniva Milena«, petje, deklamacije in zahvalni govor. Starši so dokazali z množestvilnim obiskom naklonjenost do šole in ljubezen do šolske mladine. Hvala jim! — Naši šolski malčki pa so rešili dane jim naloge kar najlepše. Zato pa so želi mnogo pohvale. Čisti dobiček je bil namenjen ubožnim šolskim otrokom za majniški izlet. — Le še večkrat kaj sličnega!

—r— Nošnja društvenih znakov v šoli. C. kr. deželni šolski svet je prepovedal z odlokom z dne 19. maja t. l., št. 2987, vsem učiteljem in veroučiteljem med izvrševanjem njihove službe v šoli nositi na vidnem mestu vse društvene znake. — Tako se bliža pedagoška modrost na Kranjskem svojem vrhuncu! Sedaj pričakujemo samo še odloka, da je prepovedano prepricanje nositi v srcu. Krinke hinavstva in lizunstva so že dovoljene splošni uporabi in so najboljša kvalifikacija!

Goriške vesti.

—g— Kakšno moč ima šulferajn! Iz Gorice pišejo: Slučajno sem govoril z železniškim uslužbencem in ga vprašal, kako in kaj. Odgovoril mi je: Kdor hoče biti srečen in lepo napredovati in imeti mir pred preganjalci, mora biti — hočeš —